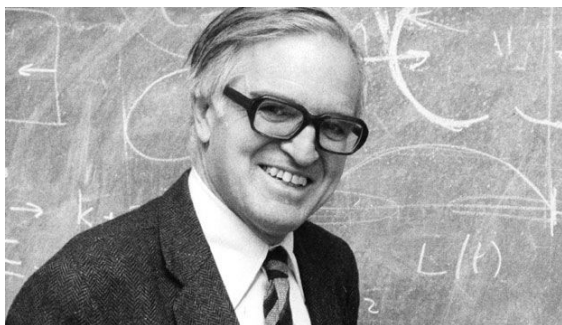

En fysikstjerne er slukket – nekrolog over Aage Bohr

Af Lars Henrik Aagaard, Videnskab og teknologi, Berlingske Tidende

Nobelpristager, søn af Niels Bohr og professor i kernefysik, Aage Bohr, er død, 87 år gammel.

Aage Bohr havde sin gang på Niels Bohr Institutet på Blegdamsvej i København helt indtil få måneder før sin død. Foto: Mogens Ladegaard

Det var en arv, der på papiret var umulig at løfte. Men Aage Bohr gjorde det, løftede sig fri af tyngden af sin verdensberømte far, Nobelpristageren Niels Bohr, blev helt sin egen og tilmed selv Nobelpristager. Nu er han her ikke mere, den store fysiker og professor. Tirsdag den 8. september udåndede han i en alder af 87 år, hvormed Danmark, måske, har mistet den sidste Bohr af de helt store.

Hans åndsevner var usvækket til det sidste. Han havde således sin gang på Niels Bohr Institutet på Blegdamsvej i København helt indtil for få måneder siden, og så sent som i fjor publicerede han sin sidste videnskabelige artikel. Tilmed var han til det sidste – bl.a. sammen med sin livslange makker, Nobelpristageren Ben Mottelson – involveret i en revurdering af fysikkens nok mest u håndgribelige gren, kvantemekanikken.

Aage Bohr blev født direkte ind i kernefysikkens mest geniale cirkler og tilmed i dens guldalder. Fødselsåret var 1922, samme år som hans far modtog Nobelprisen i fysik og året efter, at samme pris gik til en ung tysk fysiker ved navn Albert Einstein. Barndomshjemmet lå endda i selve det institut under Københavns Universitet, der senere skulle blive til Niels Bohr Institutet, og i hjemmet kom og gik en lang række af datidens største fysikere, der ligefrem blev omtalt som onkler – onkel Heisenberg f.eks.

Med den baggrund fulgte han naturligvis i faderens fodspor og begyndte i 1940, kort efter den tyske besættelse, at studere fysik ved universitetet. Samtidig blev han videnskabeligt knyttet meget tæt til Niels Bohr som dennes sekretær og assistent, bl.a. som brevscriber, i første omgang i form af almindelig korrespondance, men gradvist også med breve af streng videnska-

belig karakter. Det nære samarbejde fortsatte, da familien måtte flygte fra nazisterne til Sverige og senere til England og USA, hvor den unge Bohr sammen med sin far fik et sjældent indblik i atomforskningsprojektet i Los Alamos, hvor amerikanerne udviklede verdens første atombomber. I 1946 efter hjemkomsten til Danmark tog han sin fysikeksamen fra universitetet, men han videreuddannede sig på Princeton- og Columbia-universiteterne i USA.

I 1950 vendte han mere permanent tilbage til Danmark, hvor han indledte sit enestående og næsten livslange samarbejde med den amerikansk-fødte fysiker, Ben Mottelson. De var på mange måder hinandens modsætninger – Mottelson den udadvendte og begejstrede, Bohr den mere indesluttede og rugende. Men tilsammen udgjorde de et perfekt makkerpar, der på mange måder stod helt centralt i den internationale kernefysik gennem to hele tiår, 50erne og 60erne. De komplementerede hinanden, kan man næsten sige – med et udtryk fra Niels Bohrs egen kvanteverden. Bl.a. skrev de sammen tobindshovedværket "Nuclear Structure", der i mange år stod som selveste Bibelen på fagfeltet, og deres indsats blev i 1975 kronet med Nobelprisen i fysik, som de delte med amerikaneren James Rainwater. Prisen fik de for deres kvantemekaniske beskrivelse af energitilstanden i atomkerner.

Da Niels Bohr døde i 1962, løftede Aage Bohr arven på fornemste vis og levede op til instituttets navn som institutleder frem til 1970. Aage Bohr kendte om nogen den bohrske tradition og satte derfor både ambitionsniveauet og det internationale aspekt meget højt, hvilket betød, at huset på Blegdamsvej fortsat summede af begejstringen fra en lang række af verdens skarpeste hjerner på feltet.

Han var på én gang et ydmygt menneske og en verdensmand. Der var ingen pral i hans væsen, men hans aura og naturlige autoritet fik alle omkring ham til at yde deres bedste. Det meget private menneske Aage Bohr efterlader sig kone og tre børn, herunder Vilhelm Bohr, professor og chef for Laboratory of Molecular Genetics i USA, og fysikprofessor Tomas Bohr, DTU. Hans makker og nære ven Ben Mottelson er fortsat aktiv fysiker og ses stadig med jævne mellemrum på Niels Bohr Institutet.

Nekrologen blev bragt i Berlingske Tidende den 11. september 2009 og er trykt med tilladelse.